सूर्याचंद्रमसोरित्यग्नेरप्युपलक्षणं रुचःदीप्तयः त्र्यक्षेसूर्यचंद्राग्निनेत्रे व्योम्निकेशारश्मयोयस्येतिविग्रहः ॥ ३४॥ ३५॥ ३६॥ ३७॥ ३८॥ शरीरेषुविषमैर्दशविधैरूपैस्तिष्ठतीति विषमस्थः प्राणिनांदेहाभिमानिनांसर्वेषांसमःप्रियत्वात् नह्यात्मनिकदाचिदप्यप्रियत्वंकस्यापिदृष्टंसएषशिवएववायुरूपीप्राणापानादिभेदेन विषमस्थेषुपुण्यपापिषुशरीरिषुजीवेषुस्थितःसर्वसमइत्यर्थः ॥ ३९॥ विग्रहंप्रतिमां ॥४०॥ ऊरुभ्यामित्यादिश्लोकत्रयेणपुनस्तनूद्वयंविभजतेऊरुभ्यामिति तत्राद्यश्लोकेग्निरितिभोक्ता सोमइतिचभोग्यमुच्यते अत्रमुखबाहूरुपादेभ्योजाताश्चत्वारोवर्णाःकर्मफलभूतदृष्ट्यादिचारेणसमस्तप्राणिकल्याणकरत्वाद्रुद्रस्यशिवातनूरित्युच्यते तत्रऊरुशब्देनतदारभ्याधस्तनःप्रदेशउच्यते तत्रार्धमाग्नेयंपरिशेषादर्धंसोमः वैश्योभोक्ताशूद्रोभोज्यइत्यर्थः आत्मनोरुद्रस्य तथाचऊरुभ्यामुपरिअर्धंशिरोभागोब्राह्मणोग्निर्भोक्ता परिशेषादर्धंबाहुभागःक्षत्रियःसोमोभोज्यं तथापुनरप्येतदुच्यते अर्धमाग्नेयमर्धंसोमइति तेनब्रह्मक्षत्रेभोक्तारौ वैश्यशूद्रौभोज्यौ तथाचभोक्ताभोज्यंरक्ष्यंभोज्येनचभोक्तावर्धनीयइति तथाचचातुर्व

सूर्याचंद्रमसोर्लोकेप्रकाशंतेरुचश्चयाः ॥ ताःकेशसंज्ञितारुत्र्यक्षेव्योमकेशस्ततःस्मृतः ॥ ३४ ॥ भूतंभव्यंभविष्यंचसर्वंजगदशेषतः ॥ भवएवततोयस्माद्भूतभव्यभवोद्भवः ॥ ३५ ॥ कपिःश्रेष्ठइतिप्रोक्तोधर्मश्चवृषउच्यते ॥ सदेवदेवोभगवान्कीर्त्यतेतोवृषाकपिः ॥ ३६ ॥ ब्रह्माणमिंद्रंवरुणंयमंधनदमेवच ॥ निगृह्यहरतेयस्मात्तस्माद्धरइतिस्मृतः ॥ ३७॥ निमीलिताभ्यांनेत्राभ्यांबलाद्देवोमहेश्वरः ॥ ललाटेनेत्रमसृजत्तेनत्र्यक्षःसउच्यते ॥ ३८ ॥ विषमस्थःशरीरेषुसमश्चप्राणिनामिह ॥ सवायुर्विषमस्थेषुप्राणोपानःशरीरिषु ॥ ३९ ॥ पूजयेद्विग्रहंयस्तुलिंगंचापिमहात्मनः ॥ लिंगंपूजयितानित्यंमहतींश्रियमश्नुते ॥ ४० ॥ ऊरुभ्यामर्धमाग्नेयंसोमोर्धंचशिवातनुः ॥ आत्मनोर्धंतथाचाग्निःसोमोर्धंपुनरुच्यते ॥ ४१ ॥ तैजसीमहतीदीप्तादेवेभ्योस्यशिवातनुः ॥ भास्वतीमानुषेष्वस्यतनुर्घोराग्निरुच्यते ॥ ४२॥ ब्रह्मचर्यंचरत्येषशिवायास्यतनुस्तया ॥ यास्यघोरतरामूर्तिःसर्वानत्तितयेश्वरः ॥ ४३ ॥ यन्निर्दहतियत्तीक्ष्णोयदुग्रोयत्प्रतापवान् ॥ मांसशोणितमज्जादोयत्ततोरुद्रउच्यते ॥ ४४ ॥ एषदेवोमहादेवोयोसौपार्थतवाग्रतः ॥ संग्रामेशात्रवान्निघ्नंस्त्वयादृष्टःपिनाकधृत् ॥ ४५ ॥

र्ण्यैस्त्रैलोक्यस्थितिहेतुत्वादात्मनोरुद्रस्यशिवातनूरित्यर्थः ॥४१॥ तैजसीति नहवैदेवाअश्नंतिनपिबंत्येतदेवामृतंदृष्ट्वातृप्यंतीतिश्रुतेर्देवानांभोग्यासोमरूपास्यशिवातनुःस्वर्गेस्ति तथाभुविमानुषेषुघोराभोक्त्रीजठराग्निरूपासर्वानर्थनिदानभूतास्तीतिभावः ॥ ४२ ॥ ब्रह्मचर्यमिति एषमानुषःतयातन्वाब्रह्मचर्यंचरति यास्यशिवातनूर्दैवीसंपत् शमदमादिरूपा सर्वानर्थनिदानंघोरतराकामक्रोधादिरूपायास्यशिवस्यमूर्तिस्तयाससर्वानत्ति क्रोधाद्याविष्टोहिपित्रादीनपिहिनस्तीतिप्रसिद्धं ॥ ४३ ॥ एवमस्यैवकारयितृत्वादयमेवाराध्योस्माद्भेतव्यमित्याशयेनाह यन्निर्दहतीति निर्दहत्यग्निवत् तीक्ष्णःशस्त्रवत् उग्रोयमवत् प्रतापवान्कालवच्चभूत्वासर्वान्रोदयतिरुणद्धिवासर्वग्रासित्वाद्रुद्रइत्युच्यते अयमेवभयकृद्भयनाशनश्चेत्याराधनीयोनतुहेलनीयइतिभावः ॥ ४४ ॥ ४५ ॥

Digitized by Google